تارمایی چەپ بە ئاسمانی پاریسەوە ... عەلی مەحمود محەمەد

بڕیار وایە 23ی ئەم مانگە هەڵبژاردنی سەرۆك كۆماری لە فەرەنسا بەڕێوە بچێت, وڵاتی فەرەنسا لە زۆربەی وڵاتانی رۆژئاوا زیاتر ریز بەندی چەپ و راست لە هەڵبژاردنەكان و لە مشتومڕی سیاسی بەخۆوە دەبینێت, ئاخر دەستەواژەی چەپ لە فەرەنسا لە دایك بوو لەوكاتەی لەسەر پێشنیاری پەرلەمانتاری گەل لە فەرەنسا ئیمانوێل جۆزیف سپیس(1748-1836) دەستەواژەكە دیاریكرا پەرلەمانتاران بە پێی بیروباوەڕیان لە پشتیوانی گەل جێگای خۆیان لەناو پەرلەماندا گرت, لەوساوە چەپ لەگەڵ گۆڕانكاری و دادپەروەری كۆمەڵایەتیدا بووە, پێچەوانەكەی بۆ باڵەكەی دیكە راست بووە كە راستە, هاوكات بیری سۆسیالستی لە هەموو وڵاتانی دیكە زیاتر زادەی فەرەنسایە, لە بابۆفەوە (فرانسۆ نۆیل بابۆف كە لە سەر بیری یەكسانی خوازی لە 27ی ئایاری 1797 لە سێدارە درا) تا بیر جۆزێف برۆدۆن (1809-1865), شارل فۆریی (1772-183), لویس ئۆگست پلانكی (1805-1881) و بۆ شۆرشی فەرەنسا و راپەڕینەكانی یۆلی 1830 و 1848 و كۆمۆنەی پاریس لە 18ی ئازاری 1871 و شۆرشی قوتابیان لە ساڵی 1968 تا راپەڕینی بێدارانی شەوی ساڵی 2016, بەشیوەی گشتی مێژوی دوو سەدەی رابردووی فەرەنسا ئاوێنەی ململانێ سیاسیەكانی دوو سەدەی رابردووی جیهان بووە, مێژووی فەرەنسا كورتكراوەی مێژووی جیهان بووە لەو 228 ساڵەی رابردوودا, هەر بۆیەشە ماركس دوو پەرتووكی نایاب و بەناو بانگی خۆی كە هەژدەهەمی برۆمێردی لوێس پۆناپارت و شەڕی ناوخۆیی فەرەنسا لەسەر پەرەگرتنە سیاسییەكانی ئەم وڵاتە نووسیوە, دەتوانین بۆ دودڵی بڵێین هەر سێ شۆرشە گەورەكەی فەرەنسا (شۆڕشی فەرەنسا 1789, كۆمۆنەی پاریس 1871 , شۆرشی بەهاری 1968ی قوتابیان) كاریگەریان لەسەر رەوتی روداوەكانی جیهان داناوە لە دوو سەدەی رابردوودا.

چەپی فەرەنسا لە ساڵی 1830 ەوە خۆیان لە گروپی نهێنی بچوك بچوكدا رێك خستووە,كە بەردەوام راودەنران لە لایەن دەسەڵاتەوە كە پارێزەری چینە باڵاكان بوون لە ئەرستۆكرات و پیاوانی ئاینی, ئەم بزوتنەوەیە بەردەوام لە تێكۆشانی بۆ وچاندا بوو بۆ گۆڕانكاری لە ستەمی سیاسی و گەیشتن بە دادپەروەری كۆمەڵایەتی و دامەزراندنی

کۆمارێکی عەلمانی, تا لە ساڵانی 1879 پارتی کرێکارانی سۆسیالستی فەرەنسی و لە ساڵی 1880 یەکەم پارتی مارکسی بەناوی پارتی کرێکارانی فەرەنسا دادەمەزرێت, سۆسیالستەکان لە کۆنگرەی شاری توری 1920 وەکو ئێستای فەرەنسا دەبنە دوو بەشەوە, بەشە بچوکە ریفۆرم خوازەکە دەبنە سۆسیال دیموکرات و بەشە گەورە شۆڕشگێڕەکە دەبنە حیزبی شیوعی,لە ماوەی نزیك نیوەی سەدەی فەرەنسا لە دوای جەنگی جیهانی دووەمەوە بەهۆی رۆڵی پاڵەوانانەی شیوعییەکان لە خەبات دژ بە فاشیزم دەوترا لە نێوان دیگۆلییەکان و شیوعییەکان هەموو پارتەکانی دیکە بچوك بوون تا ساڵی 1967 سەرکردایەتی چەپ و زۆربەی جارەکان پارتی یەکەمی وڵات بووە تا ساڵی 1958 , لە 1981ەوە رێژەی دەنگەکانی نزیك 75% دادەبەزێت بەهۆی مردنی سەرکردە کارێزماییەکەی مۆریس تۆرێزو نەگرتنە دەستی دەسەڵات لە دوای شۆڕشی قوتابیان لە ساڵی 1968 دا.

هەموو کات گۆڕە ِپانی چەپ لە فەرەنسا شوێنی هەموو باس و قوتابخانەکانی تێدا بۆتەوە, پێکهاتەی رابەرایەتی کۆمۆنارەکان باشترین نموونەیە بۆ ئەو فرە پێکهاتەیەی ناو چەپ کە تا ئێستا لەم وڵاتە بەو شێوەیەیە .
جارێکی دیکە خەریکە تارمایی سۆسیالیزم ئاسمانی فەرەنسا دادەگرێتەوە, وەلێ بە دوبارە بونەوەی مێژوو نا, لە رێگای ئەندامگیری حیزبییەوە نا, بگرە لە رێگای جەمسەر بەندی داواکاری و خواستەکانەوە لە شەقامەوە لە رێگای هەڵمەتەکانی هەڵبژاردن و پێشکەش کردنی ئەلتەرناتیفی دەسەڵاتەوە, جەمسەر بەندیەك پێش چەند هەفتەیەك خەون بوو, بێدارانی شەوی پاریس بە دیار بێداری خۆیانەوە خەو بردیانییەوەو ناردیانیەوە بۆ ماڵەوە, تارماییەکە هەر نەهات , کرێکارانی یاخی شەقامەکانی پاریس هەر نەیان توانی تارماییە سورەکە بەدیبکەن, کەچی ئێستا داواکارییەکانیان بووە تارمایی گۆڕانکاریەکان و لە هەڵمەتی هەڵبژاردنی کاندیدە چەپەکاندا بەرجەستە بوو, بەم هۆیەوە هەموو هێزە کۆنەپەرستەکانی وڵات لە پارێزەرانی سستەمی سیاسی باڵادەست و نوێنەرانی بازاڕەکانی سەرمایەداری و سەرمایەی دارایی و کۆمپانیا زەبلاحە فرەنەتەوەییەکان , وەك گا کە رقیان لە رەنگی سورە ترساندووە, تەنانەت هەموو کاندیدەکانی حیزبی دراو بە وتەی هامونی کاندیدی سۆسیالستەکانی یەك خستووە,بگرە ئەوانەشی گوایە دژیان بۆ چەپ لێدەدا ناچار کرد داکۆکی لە سستەمی سیاسی باو بکەن, هەر بەوەندەشەوە نا بگرە 25 هەڵگری نۆبڵ لە ئابوری لەسەر ئاستی جیهان پەیوەست بوون بەم کەمپەینەوە .

چەپەكان لە هەڵبژاردنی سەرۆك كۆماری فەرەنسا, لە كۆی 11 كاندید , بە 4 كاندید بەشداری هەڵبژاردنی كۆماری فەرەنسا دەكەن كە ئەوانیش بریتین لە هەر یەكە :

1- فلیب پۆتۆ 50 ساڵ, كرێكاری پێشوی كۆمپانیای فۆرد و ساندیكایی, سەرۆكی پارتی نوێی دژ بە سەرمایەداری (ترۆتسكیستی پێشو), لە بانگەشەی هەڵبژاردندا خۆی وەك كرێكارێك دەناسێنێت نەك وەك سیاسییەك , مرۆڤێكی سادە و موخاتبێكی بە توانا.

داوای كەمكردنەوەی تەمەنی خانەنشینی بۆ 60 ساڵ و 32 كاتژمێر كار لە هەفتە و مافی لەباربردنی منداڵ و دەستەبەركردنی دەستخستنی دەرمان دژ بە سكپڕی بە خۆڕایی دەكات, رادەی پشتیوانییەكانی2% بۆ 2,5%ی دەنگەكانە.

2- خاتوو ناتالی ئارتۆ 47 ساڵ ,مامۆستای ئابوری , ترۆتسكیست وتەبێژ و كاندیدی پارتی خەباتی كرێكار, داوای قەدەغەكردنی دەركردنی كرێكار لەسەر كار و زیادكردنی كرێ و موچەی 1800 ئیرۆ بۆ خانەنشینان و وەدەستخستنی هۆیەكانی بەرهەم هێنان لە لایەن كرێكارانەوە دەكات, رادەی پشتیوانییەكانی 0,5%ی دەنگەكانە .

3-بینۆ هامون 49 ساڵ , وەزیری ئابوری پێشو لە كابینەی فرانسۆ هۆلاند, سەرۆكی لاوانی سۆسیالست , پەرلەمانتاری پەرلەمانی ئەوروپا, لە 29 یەنایەری 2017 بە هێنانی 58,88%ی دەنگی ناو پارتەكەی بوە كاندیدی پارتی سۆسیالست بۆ پۆستی سەرۆك كۆماری وڵات , دەرچونی كودەتایەك بوو بەسەر باڵی راستی ناو حیزب بە ساندەرزی فەرەنسا ناو برا, لە كاتێك پرۆسەی بردنەوەكەی و كاردنەوەی باڵی راستی ناو حیزب لە بەرامبەری لە شێوەی جیمی كۆربین سەركردەی چەپگەرای پارتی كرێكارانی بەریتانیا خۆیان نمایش كرد, هەر بۆیە باڵی راستی ناو حیزب ملیان بە ئەنجامی هەڵبژاردنەكە نەدا و لێی هەڵگەڕانەوە , دەكرێت لە داهاتوودا باڵی راستی ناو پارتی كرێكارانی بەریتانیا بە سەركردایەتی بلێر هەمان پرۆسە جێبەجێ بكەن,هامون بە بەرنامەیەكی چەپتر لە هەر یەكە لە بیرنی ساندەرز كاندیدی سۆسیالست خوازی ئەمەریكا لە پارتی دیموكرات و جیمی كۆربین سەرۆكی پارتی كرێكارانی بەریتانیا هاتە مەیدان ,وەلێ بەهۆی ژینگەی سیاسی لە وڵات نەیتوانی لەم قۆناغەدا هەمان ڕۆڵی سیاسی ئەوان بگێڕێت, بە تایبەت بە بونی میلنشۆن .

هامون خاوەند بەرنامەیەكی سۆسیالستی ژینگەییە, داوای گۆڕینی كۆماری پێنجەم بۆ كۆماری شەشەم دەكات بە قۆناغ,گرنگی دان بە كەرتی تەندروستی و پەروەردەو دیاریكردنی 750 ئیرۆ موچەی بنەڕەتی بۆ سەرجەم هاووڵاتیانی فەرەنسا ئەوانەی داهاتی مانگانەیان كەمترە

له 2185 ئیرۆ له مانگێکدا وباج خستنه سەر رۆبۆتی کارگاکان وموچەی 600 ئیرۆ بۆ بێکاران و 200 ئیرۆی مانگانه بۆ ئەوانەی لانی کەمی کرێ وەردەگرن, دروستنەکردنی زیندانی نوێ له وڵات, هەڵوەشاندنەوەی یاسای کاری هەموار کراو, زیاد کردنی لانی کەمی کرێ و کەمکردنەوەی سەعاتی کار و ,,,, کۆتایی هێنان به بەکار هێنانی ئۆتۆمۆبیلی گازی تا ساڵی2025 و دەستبەرداربوون له بەرهەم هێنانی کارەبا له رێگای وێستگەی ئەتۆمی بۆ ساڵی 2050.

هامون له میانی هەڵمەتی هەڵبژاردنەکەی توانی لاوانی دژ به جیهانگیری و سەرمایەداری وهەوادارانی سۆسیالیزمی راستەقینە بۆ کەمپەینەکەی رابکێشێت, نەیارانی به سۆسیالستی خەیاڵی و سۆسیالستی بێ گەرد توانجی لێ دەدەن.

دوای سەرکەوتنی وەك کاندیدی پارتی سۆسیالست بۆ پۆستی سەرۆك کۆماری فەرەنسا, تەنها بل قاسم و کریستیان تۆبیرا له وەزیرەکانی حکومەتەکەی هۆڵاند ا پشتیوانیان لێی کرد, ئەوانی دی هەموو به سەرۆکەکەیانەوە پەیوەست بوون به کەمپەینی ماکرۆنەوە, کە ناڕاستەوخۆ بووە کاندیدی باڵی راستی ناو سۆسیالستەکان, هەمان رێگای کلنتۆن و شرۆدەر و بلێر و رینزی گرتە بەر.

هامون له ئێستادا بەهۆی پشت لێکردنی باڵی راستی دەسترۆیشتوی حیزبەکەی بەرەو پەراوێز دەڕوات و بۆتە پێنجەم رکابەر, بەردەوامە له دیدارەکانی, راشکاوانە رایگەیاند له خولی دووەمی هەڵبژاردنەکان دەنگ به میلنشۆن دەدات, واتا هەڵوێستی تەواو پێچەوانەی هۆلاندی گرتە بەر, بیەر لۆران سکرتێری حیزبی شیوعی فەرەنسی کە پشتیوانی میلنشۆنە داوای بەیەك گەیشتنی هامون و میلنشۆنی کرد لەوکاتەی هامون چوارەمین بوو و میلنشۆنیش پێنجەم, بارودۆخەکە گۆڕا دواتر, ئەوەی هامونی کردە پەراوێزەوە میلنشۆن بوو نەك باڵی راستی ناو سۆسیالستەکان.

هامون پێی وایە ماکرۆن و لۆبان و فیۆن کاندیدی پارتی دراون بۆ پۆستی سەرۆك کۆماری وڵات.

4 -ژان لۆك میلنشۆن تەمەن 65 ساڵ مامۆستا دواتر رۆژنامەنوس و پەرلەمنتار و سیاسەتمەدار , له دایك بووی شاری تەنجەی مەغریب ,بە ترۆتسکیزم چووە ناو جیهانی چەپگەراییەوە, 31 ساڵ لە گەڵ سۆسیالستەکانی کاریکرد تا بووە وەزیر له کابینەی سۆسیالستەکان, پێشتریش بچوکترین پەرلەمنتاری وڵات بوو, له 2008 هەمان رێگای ئۆسکار لاڤۆنتینی سوری ئەڵمانی گرتە بەر و جیابووەوە له حیزب, کاندیدی پۆستی سەرۆك کۆماری له هەڵمەتی (la France insoumise)

موعجیبە بە هەردوو شۆڕشگێڕ ماکسمیلیان ڕێبسیاری فەرەنسی و شافێزی فەنزوێلی, ئەمیش وەك کۆربین و ساندەرز لە دەرەوەی دەزگای سیاسی بەهێزەوە سەرکەوت و بووە یەکێك لە کاندیدە بەهێزەکانی پۆستی سەرۆك کۆماری وڵات, هەرچەندە پارتی چەپ و حیزبی شیوعی و چەند دەستەو ڕێکخراوێکی دیکە پشتیوانی بەهێزی لێدەکەن.
توانای وتاردان و قسە کردن و قەناعەت پێکردنی لە هەموو کاندیدەکانی دی زیاترە و خاوەند ڕۆشنبیرییەکی بەرفراوان و باڵایە, هاوکات لە هەموو کاندیدە بەهێزەکانی دیکە پاکتر و جەماوەریترە, ڕاپرسییەکان دەریدەخەن ڕاستگۆترین و پاکترن و نزیکترینە لە داخوازییەکانی خەڵکەوە لەناو کاندیدەکانی پۆستی سەرۆك کۆماری.
لە کاندیدە بەهێزەکان ماکرۆن و مارین لۆبان و فرانسۆ فیۆن پاکترە, کە هەموو گلاونەتە گەندەڵییەوە, توانیویەتی وەك ساندەرز گەنجان بۆ خۆی ڕابکێشێت و ببێتە هیوایەك بۆ دادپەروەری لە وڵاتدا.
پەیمانگای ئیفۆب فودسیال ڕاپرسیەکی ئەنجامدا دەرکەوت میلنشۆن لە ڕوی جەماوەرییەوە لە پێش هەموو سیاسیەکانەوەیە , ئەگەر بگاتە خولی دووەم ئەوا لۆیان دەباتەوە تەنانەت ئەگەر ئیمانوێل ماکرۆنیش پێشبڕکێی بکات.
میلنشۆن لە ئێستادا سەنتەری چەپی ڕیشەییە لە وڵات, تارمایيەکەی هەموو پارێزەرانی سستەمی دەسەڵات و سەرمایەداری ناو خۆو دەرەوەی ترساندووە.

میلنشۆن دەیەوێت چی بکات؟
میلنشۆن لە ڕێگای بەرنامەکەیەوە, دەیەوێت لە بواری دیموکراسی , دادپەروەری کۆمەڵایەتی, ژینگە پارێزی و ئاشتی جیهانی کۆمەڵێك گۆڕانکاری بکات, گرنگترینیان بریتین لە کۆتایی هێنان بە دیاردەی بۆلانەیی و چارەسەری پزیشکی و ژیانی شەرافەتمەندانە بۆیان ,دیاریکردنی شەکەت بوون وەك نەخۆشیەکی کارکردن, دەرنەکردنی کرێکاران لەسەر کار, کەمکردنەوەی موچەی بەرپرسان, خانەنشینی بە موچەی تەواو, زیادی کردنی لانی کەمی کرێ بۆ 1326 ئیرۆ کە 16% زیاترە لە پێشوو, و کەمکردنەوەی تەمەنی خانەنشینی بۆ 60 ساڵی, بنەبڕکردنی بێکاری و پشتیوانی کەرتی پەروەردەی گشتی و خوێندن بە خۆڕایی و هاوکاری قوتابیان لە قۆناغی خوێندنی زانکۆ, کەمکردنەوەی سەعاتی کار لە 35 کاتژمێرەوە بۆ 32 کاتژمێر لە هەفتەدا, سەپاندنی باجی 90% بەسەر ئەوانەی داهاتیان لە 33 هەزار ئیرۆ زیاترە لە مانگێکدا.

به گشتیکردنی کەرتی کارەباو راگرتنی دروستکردنی وێستگەی ئەتۆمی نوێ و کۆتایی بەکار هێنانی لە ساڵی 2050 , به گشتیکردنەوەی کەرتەکانی فرۆکەوانی و پەیوەندی و دروست کردنی بانکێکی زەبلاحی حکومی.

دەرچون لە پەیمانی ناتۆو چاکسازی یەکێتی ئەوروپا ئەگەر نا هەنگاو نان بەرەو فرێکست لە رێگای راپرسیەوە وەك بەریتانیا, کشانەوە لە پەیمانامەی بازاڕی ئازاد, کۆتایی هێنان بە قۆناغی کۆماری پێنج, وڵات بەرەو قۆناغی کۆماری 6 ببات, واتا ئەوەی دیگۆڵ تێکی دا, ئەو راستی بکاتەوە,دەسەڵاتی زیاتر بدات بە پەرلەمان لە رێگای گۆڕینی سستەمی نیمچە سەرۆکایەتی وڵات بۆ پەرلەمانی و ئەنجامدانی هەڵبژاردن بە پێی یاسای رێژەیی یەك بازنەیی لە وڵات, گەڕانەوە بۆ دیموکراسی راستەوخۆو هەڵگرتنی روحی پەیامەکانی کۆمۆنەی پاریس, دابەزاندنی تەمەنی دەنگدان بۆ 16 ساڵ .
“” کۆماری پێنجەم لە 5 ئۆکتۆبەری 1958 بنیات نرا لە سەر بنچینەی گۆڕینی سستەمی سیاسی وڵات لە پەرلەمانیەوە بۆ نیمچە سەرۆکایەتی لە لایەن دیگۆڵەوە “(کۆماری یەکەم 1792-1804 -کۆماری دووەم 1848-1852 , کۆماری سێیەم 1870-1940, کۆماری چوارەم 1946-1958) .””

تارمايیە سورەکە
بەهۆی ئەوەی هەردوو حیزبی دەسەڵات لە 59 ساڵی رابردوو لە سەردەمی دامەزراندنی کۆماری پێنجەوە, لە ئۆکتۆبەری 1958ەوە , دوای ئەوەی لە هەڵبژاردنی نۆڤەمبەری ئەوساڵە پارتە راستەکان سەرکەوتنی گەورەیان تۆمار کرد, بۆ یەکەم جارە لەم ئاستە نا جەماوەریەدا دەبن, کە تەنها نزیك 25%ی دەنگدەرانیان لە پشتە, پارتی سۆسیالست لە ساڵی 1967 ەوە یەکێکە لە دوو هێزە سەرەکیەکەی وڵات, لە 12ی مارسی 1967ەوە سەرکردایەتی چەپی لە حیزبی شیوعی وەرگرتەوە , کە پێشتر ئەو حیزبە لە ساڵی 1945 نەك سەرکردایەتی چەپی دەکرد, بگرە بە هێنانی 26,1%ی دەنگەکان بووە پارتی یەکەمی وڵات , ئێستا بەهۆی ململانێی ناوخۆیی و پشتیوانی نەکردن لە کاندیدی حیزب لە لایەن باڵی راستی دەستڕۆیشتوی ناو حیزبەوە, سیاسەتی سك گوشینی هۆلاند, هیچکات وەك ئێستا بەم ئەندازەیە لە قەیراندا نەبوونە.
هاوکات پاشە کشەی چەپ و راستی ناوەند بە هۆی بڵاوبونەوەی گەندەڵی لە ناو توێژی دەسەڵاتدار, نەك لە بەرامبەر ناڕەزایی خەڵك خۆیان چاك نەکرد بگرە فیۆن بە کۆمەڵێك گەندەڵییەوە بەشداری پێشبڕکێکە دەکات وەك نوێنەری راستی نەرێتی, سۆسیالستەکانیش بە دوو

کاندیدەوە بەشداری دەکەن, هامون بە سیاسەتی جیا لە دەسەڵاتدارانی ناو حیزب, ماکرۆنیش بەناوی سەربەخۆ و نە چەپ و راست ەوە بەشدارن, لە بەرامبەر ئەمانەدا کاندیدانی دەرەوەی سستەم لە پێشەوەن بە تایبەت لێبان و میلنشۆن , بە تایبەت ئەوکاتەی میلینشۆن بە بەرنامەیەك کۆرقی دەنگدەرانی سەرکەوت, دەسەڵاتداران بەهۆی نەهاتنەوەی بەرنامەی هەڵبژاردنەکەی لەگەڵ بەرژەوەندیەکانیان کەوتنە هاوار.

هەموو پارێزەرانی سستەمی کۆن و کۆمارە نا دیموکراتیکەکەی 5 کۆبونەتەوە, بۆ ئەوەی رێگری لەو گۆڕانکاریانە بکەن کە لە گەڵ ویستی کرێکارە یاخیەکانی پاریس و لاوە ئازادیخوازەکانی بێدارانی شەودا یەك دەگرێتەوە.
سستەمە سیاسیەکەی فەڕەنسا وەك ئەو کەوڵە رزیوەی لێهاتووە, هەر رۆژەی لە لایەکەوە دەدڕێت و ناشرینیەکانی دیوی ناوەوەی دەردەکەوێت, بەرز بونەوەی رێژەی بێکاری بۆ ئاستی 10% بەتایبەت لە ریزی توێژی لاوان و بەرینبونەوەی نا یەکسانی لە نێوان 99%ی کۆمەڵگا و 1%ی کۆمەڵگا, سستەمی سەقەتی هەڵبژاردن و مایە پوچی دیموکراسی نوێنەرایەتی, گەندەڵی سیاسەتمەداران, درێژە کێشانی قەیرانی ئابوری , هەموو ئەمانە وایان کرد, ئەلتەرناتیفی سیاسی بۆ سستەم ببێتە خواستی زۆرینە, بە شێوەیەك پارتە دەسەڵاتدارەکانی 46 ساڵی رابردوو, لە هەڵبژاردنەکەی 23ی ئەبریلدا , تەنها نزیك 25%ی دەنگەکان دەهێننەوە, گۆڕانکارییەکان بەشێوەیەکە بۆرجوازی فەرەنسا حەسرەت بۆ نەخشەی سیاسی تازەی ئیسپانیای دراوسێی بخوازێت, لەم نێوەدا ئەگەر تا مانگێك لەمەوپێش تارمایيە سورەکە بای هەڵبژاردن نەیهێنابێتە سەر ئاسمانی پاریسی شاری روناکی, ئەوا ئەمڕۆ تارماییەکە دەرکەوتووە هەموو وەك گایەکە لێی دەڵەوێنەوە, لە هەموو لایەکەوە پەلامارەکە دەستی پێکردووە تا گەیشتۆتە ئاستی نەیارانی دوێنێ ململانێی خۆیان کۆتایی پێ بهێنن بۆ ئەوەی یەکگرتووانە قۆچ لە سورەکە بدەن .
هەرچەندە ئەوەی رونە کە بۆرجوازی فەرەنسی مایەپوچی سیاسیە هیچی تازەی نییە پێشکەشی بکات بۆ خۆرزگار کردن و پاراستنی دەسەڵات, بۆیە لە ئەرشیفە کۆنەکاندا بەدوای دەستەواژە سیاسیەکاندا دەگەڕێت تا لە تارماییە سورەکە بیانترسێنێت.

ئەوی رونە لێبی دارایی و سەرمایەدارانی وڵات بێدەنگ نابێت وا بە سانایی لاوان و خانەنشینان و کرێکاران و …. لە دەوری بەرنامەیەکی چەپ کۆببنەوەو بە پێکەنینەوە چەپڵە بۆ گۆڕانکاری لێبدەن.

ئەو رەنگە سورەی ئاسمانی پاریس , تەواوی بۆرژوازی لە بزنسمانەکان و بانکەکانی راچڵەکاند, ئەمڕۆ چەپ بە رەنگی شینیشەوە بۆیان بێتە دێو لەبەر چاوی ئەوان هەر سور دەخوێنێتەوە, لە ئەرشیفەکانی رابردووەوە بەدوای دەستەواژەکاندا دەگەڕێن تا هانی خەڵك بدەن وەك خۆیان لێی بڕەوێنەوە.
هەرچەندە راگەیاندنی راستگەراکان دان بەوەدا دەنێن میلنشۆن کارێزمای رازیکردنی هەیە و ویقاری زیاترە لە کاندیدەکانی ئەوان, وەلێ بە هەموو توانایەکیانەوە هەوڵی ناوزڕاندنی دەدەن و تانەی سیاسی لێدەدەن.
سەرمایەداری دەسەڵاتداری فەرەنسی ئەمڕۆ لە ناخۆشترین کاتەکانیدایە, نیوسەدە زیاترە فەرەنسا هەڵبژاردنی وا پڕ لە کێشەی بۆ سەرمایەداری بەخۆوە نەبینیوە, پارتەکانی بەرەو شکست دەڕۆن, بۆیە لە هەوڵدان لە رێگای فیۆن راستی -پارێزگاری تاتشەری, ماکرۆن نزیك لە خەتی سێ (بلێر-کلنتۆن) متمانە بۆ خۆیان بگەڕێننەوە, بۆ ئەم مەبەستەش دەست لە هیچ ناپارێزن, تا لایەنەکانی بەرامبەر بە تایبەت میلنشۆن تێك بشکێنن, کە 9 ساڵ لەمەوبەر وەزیری پارتەکەی خۆیان بوو.

بۆیە سەرمایەدارانی وڵات کەوتونەتە دژایەتی راستەوخۆی میلنشۆن, با چەند نموونەیەکی بچووك لەو پەلامارانە ببینین, رۆژنامەی لۆفیغارۆ کە بەڕێوەبەری کۆمپانیای داسۆ بۆ دروستکردنی فرۆکە خاوەنێتی , 4 لاپەڕەی بۆ دژایەتی میلنشۆن تەرخانکردووەو ستایشی فیۆن دەکات , رۆژنامەکە بە شۆڕشگێڕی ئەمەریکای لاتینی ناوی دەبات و رایدەگەیەنێت ناوبراو دەیەوێت خەرجی گشتی بە رێژەی 270 ملیار دۆلار زیاد بکات وە 120 ملیار دۆلار باج زیاد بکات, وە ئەوانەی داهاتیان لە 400 هەزار دۆلار زیاترە لە ساڵدا پارەکەیان لە گیرفان دەربکات, رۆژنامەکە ئەمە بە مەترسی دەزانێت, لە شوێنێکی دیکە بە مەترسی خاوەندی پڕۆژەی بۆ تێکدانی فەرەنسا ناوی دەبات.

هەرچی رۆژنامەی وۆڵ ستریت جورناڵە رایگەیاند راستە جیهان دەترسێت لە دەرچونی لۆبان, وەلێ میلنشۆنیش مەترسیدارە, کەچی رۆژنامەی لۆمۆند بە مەترسیداری فەرەنسای نوێ ناوی دەبات, وەلێ رۆژنامەی لیزا ئیکۆ بە سەرچڵی فەرەنسای نوێ ناوزەدی دەکات.
هاوکات فیۆن بەرنامەی ئابووری میلنشۆنی بە بەرنامەی دەسەڵاتی کۆمۆنیستی ناوبرد, فیۆن لە دوا وتەیدا داوای یەکێتی کرد لە بەرامبەر هەڕەشەی شیوعیەت کە میلانشۆن نوێنەرایەتی دەکات.
هاوکات فرانسۆ هۆلەندی سەرۆك کۆمار کە پشتیوانی لە ماکرۆن دەکات,

دوای زیادبوونی پشتیوانی لە میلنشۆن وتی((هەڵمەتی هەڵبژاردن بۆنی ناخۆشی لێ دێت)), لە کاتێکدا هۆڵاند میلنشۆنی بە مەترسیتر لە لێیان زانی, ئەمەش بەهۆی ئەوەی هەڵمەتی هەڵبژاردن بەرەو پێچەوانەی ئاراستەی بەرژەوەندی دەزگای سیاسی چینی باڵادەست دەڕوات لە وڵات.
ماکرۆنیش پێی وایە میلنشۆن (مەترسیدارە), هەموو ئەمانە بۆ خەڵکی رون ناکەنەوە ترسناکی میلنشۆن لە بەرنامەکەیەتی کە تەنها بۆنی دادپەروەری کۆمەڵایەتی و ژینگەیەکی پاکی لێ دێت, یاخود لە رەخنە گاڵتە ئامێزە جەرگبڕەکانیوەیەتی , یاخود لەوەدایە, قۆناغ بە قۆناغ سیاسەت لە وڵاتدا سورتر دەبێتەوە.

دوای هەڵبژاردن چی بکرێت ؟

یەك شەمە 23ی ئەبریل, 47 ملیۆن فەرەنسی لە رێگای 67 هەزار سندوقی دەنگدانەوە دەنگە دەن, 4 کاندید پێشبڕکێیانە بۆ پلە بەندی یەکەم و دووەم , لەم نێوەدا ئەگەر ئەنجامی میلنشۆن دەرچوون بێت , بێشك کاریگەری لەسەر هەڵبژاردنەکانی داهاتووی بەریتانیا دادەنێت, وەکو ئیندیبیندت رایگەیاند ئەگەر سەرکردەکانی پارتی کرێکاران کێشە بۆ جیمی کۆربین دروست نەکەن , ئەوا کۆربین پارتی کرێکاران بەرەو سەرکەوتن دەبات, ئەگەریش نا وەك هامونی لێدەکەن.

لەم هەڵبژاردنەی فەرەنسا پێشبینی دەکرێت چەپی ریشەیی 30% بۆ 33%ی دەنگەکان بەدەست بخات, لە دوای مۆریس تۆرێزەوە (1900-1964) سەرکردەیی بەناو بانگی حیزبی شیوعی فەرەنسی , چەپی فەرەنسا, سەرکردەی کارێزمایی وەك میلنشۆنی تێدا هەڵنەکەوتووە .
بەهۆی سیاسەتی تەقەشوفی ئابوری حکومەتی هۆلاندەوە, بە تایبەتی دوای جێبەجێنەکردنی بەڵێنەکانی لە سەپاندنی باجی زیاتر بەسەر داهات زۆرەکان و هەموارکردنەوەی یاسای کار , دەنگدەرانی پارتەکەی وەك پێشوتر لە یۆنان لە حالەتی پاسۆك بەرەو سیریزا و ئیسپانیا لە حالەتی سۆسیالستی کرێکاری بەرەو پۆدیمۆس رۆیشتن هەروەها ئەمەریکا لە حالەتی بیرنەر ساندەرز, ئەمەو پێشبینی دەکرێت دەنگدەرانی زیاتری هامون و کاندیدە چەپەکانی دی ,لە دوا چرکەکاندا بەرەو میلنشۆن بێن و دەنگی زیاتر بهێنێتەوە, دەنگدەرانی لە کۆتادا لەسەر بنچینەی دەنگدانی بە بەرهەم دەنگ بە میلنشۆن بدەن, چونکە تازە هامون فریای ململانێی گەورەکان ناکەوێت .

راپرسییەکان زەحمەتە وەك ئەوەی هەیە بیپێکێت, بەهۆی زۆری ژمارەی ئەوانەی خۆیان یەکلا نەکردۆتەوە, پەلامارە سەربازییەکەی پاریس کە

هەمیشە داعش و ئیسلامییەکان تەواوکەری باڵی ڕاستی فاشیزم بوونە , بەشداری گەنجان بۆ یەکەمجار لە دەنگدان و هەڵەی ڕاپرسییەکانی ئەمەریکا و بەریتانیا لەوە پێش.

لە کاتی دەرنەچووندا, پێویستە کەمپەینی فەرەنسایی یاخی بە یەکگرتووانە بەردەوام بێت , کەمپەیی میلنشۆن تەنها کەمپەینی هەڵبژاردنی سەرۆك کۆماری نەبێت,, تەنانەت بە کۆکردنەوەی گروپەکانی دی ئەوانەی ئێستا لە دەرەوەن یان کاندیدیان هەیە, لە دەوری خۆی کۆبکاتەوەو درێژەی پێ بدرێت , کە لە ئێستادا 423,627 ئەندامی هەیە, لە فەرەنسای ئێستادا نزیك دوو لەسەر سێی هاووڵاتیانی فەرەنسا باوەڕیان وایە ململانێی چینایەتی ڕاستییەکی ڕۆژانەیە, ئەمەش 20%ی زیاترە لە ئایار و یۆنی 1968ی فەرەنسا کە لە جەرگەی ڕاپەڕینی بەهاری 1968 قوتابیاندا بوو, بۆیە زەمینەی گەشەی زیاتری چەپ لە هەموو کات زیاتر لە بارە , ئەمەو لێبان بەشێك لەبەرنامەی ئابوری چەپەکانی کردۆتە بەرنامەی خۆی, بۆیە بەشێك لە چینی کرێکاری فەرەنسی دەنگی پێ دەدەن, پێویستە کار بۆ ئەوە بکرێت دەنگەکانی لێوەربگرترێتەوە.
هەڵمەتی هەڵبژاردنی فەرەنسا سەلماندی, چەپ لە هەموو کات و شوێنێك لەم جیهانە , بۆی هەیە لەماوەی کورتدا بەرەو دەسەڵات هەنگاو بنێت, چونکە تاکە لایەنە ئەلتەرناتیفی بۆ سەرمایەداری پێیە.

لە کۆتادا دەڵێین فەرەنسا یۆنان نییە ,یۆنانێك خاوەند 10,955,000 دانیشتوانە, ئابورییەکی قەیراناوی قەرزاری زیاتر لە کۆی بەرهەمی نەتەوەیی وڵات, بەرهەمی نەتەوەییەکەی 193 ملیار دۆلار و 100 ملیۆن دۆلارە, هەرچەندە خاوەند پارتێکی بەهێزی وەك سیریزا بوو بە تەنها 35,46%ی دەنگەکان و 145 کورسی لە کۆی 300 کورسی پەرلەمانی یۆنانی بەدەست هێنا,وەلێ فەرەنسا خاوەند 66,991,000 ملیۆن دانیشتوان و ئابورییەکی 2 ترلیۆن دۆلاری و420ملیار دۆلار و 440 ملیۆن دۆلارییە, هەرچەندە ٍ پارتە پشتیوانکەرەکانی میلنشۆن تەنها لە کۆی 577 کورسی پەرلەمان خاوەند 10 کورسین, بۆیە بە دەرچوونی میلنشۆن 10 یۆنانی دیکە زیاد دەکات , کە کاریگەری لە سەر دەیان وڵاتی دیکەی فەرەنسی زمان هەیە و تەکانی گەورە بە شۆڕشە سورەکان لە جیهان دەدات.

زەهراء لە ژێر سایەی ڕژێمی هەشبەردا … ڕزگار عومەر

زەهراء کۆرپەیەکی نۆ مانگان بووە کە باوکی لەم نۆمانگەی ڕابردوو هەرجارێك گریابێت دەستی لێ وەشاندووە ، باوکی زەهراء موعتاد و گیرۆدەی مادەی هەشبەرەکان ببوو ، سەرەنجام لەش ولاری زەهراء چیتر بەرگەی لێدان ونوقرچی نەگرت و ڕۆژی پێنج شەمە ٢٠ی نیسانی ٢٠١٧ گیانی لە دەست دا . دکتۆرەکانی نەخۆشخانەکە ؛ لە شەهادەی وەفاتی ئەم پەپولەیە هیچ ئاماژەیەك بە ئەشکەنجە دانی ناکەن و وەك مردنێکی سروشتی لە قەڵەمی دەدەن !
دوو هەفتەیەکیش لەمەوبەر ، لە پایتەختی عێراق دوو مناڵی تر لە دۆخێکی تەندروستی زۆر خراپدا گەیەنرانە نەخۆشخانەوە کە ئەمانیش قوربانی دەستی ئەشکەنجە دانی باوکە موعتادەکەیان بوون ، هەفتەیەکیش لەمەوبەر لە کوردستان لە نەخۆشخانەیەك مناڵێك گیانی لە دەست دا و مناڵێکیتر دەستە بچوکەکەیان بڕیەوە بە هۆی موعتاد بوونی نەخۆشخانەو کارمەندەکان بۆ(بێ بەها بوونی مرۆڤ و گیرۆدە بوون بە پرەنسیبی " ئیهمالی ")

ڕۆژانە ؛ هەواڵی ئەشکەنجە دانی مناڵ ، فڕێ دان وخنکاندنی کۆرپەی تازە لە دایك بوو لە زاخۆ تا فاو دووبارە دەبێتەوە ، لە کاردانەوەشدا کۆمەڵگە هەروەکو ڕاهاتنێك لە باشترین حاڵەتەکاندا ڤیدیۆی ئەشکەنجە دان و ئامارو دەقی ڕووداوەکان لە فەیس بووك شێر دەکات و کۆمەڵێك ویژدانی ئاسودە دەکا . لێرەدا پرسیارەکە دەبێ ئەوەبێت ئەمە لە چ دۆخێك دەژین یان لە چ عێراقێك بە (کوردستانیشەوە) دەژین ؟ وەڵامی ئەو پرسیارە ئاسان نییە ، بە تایبەتی ئەگەر لە توانادا نەبێت دۆخی مرۆیی و کۆمەڵایەتی بە دابڕاوی لە دۆخی سیاسی جیابکەینەوە .

زۆر لە سیاسەتمەدارانی عێراق و کوردستان ، پێیان خۆش نییە بگەڕێیتەوە سەر ئەو دەخانەی کە ئەوانی هێنایە سەرحوکم ، ئەوان " موعتادن " بە دووبارە نووسینەوەی مێژووی هاتنەسەرکاریان وەکو خولی پێشنگدار لە دروست کردنی دونیای عێراق و کوردستانی دوای سەدام حوسێن . ئەوان حەز ناکەن کەس بە بیریان بهێنێتەوە کە جەنگی کەنداوی دووەم و ڕاپەڕین ، جەنگی ئەمریکاو هێزە ئیمپریالیەکانیتر لە ٢٠٠٣ ئەوانی هێنایە سەر دەسەڵات ، ئەوەی ئەوانی جێگیرکرد لە دەسەڵاتی سیاسی جەنگێکی پڕ لە تاوانکاری ئیمپریالیستانە بوو کە

تەنیا مەبەستی وێران کردنی کۆمەڵگەو سڕینەوەی هەموو نوزەیەك بوو لە پێکهاتەی سیستەمی بەڕێوەبردنی ووڵات کە بەهەر جۆرێك وەهەیەک بووبێت لە خزمەتی هاوڵاتیانی ئەو ناوچەیە بوو، کە مەبەست لێرە کەرتی تەندروستی و بەشێك لە کایە خزمەتگوزاریەکانی دەوڵەت بوو .
بەڵام، کام جەنگ هەبووە ئەمریکا تیا بەشداربووبێت چ لە ڕودانی چ لە دوای تەواو بوونی ئایندیەکی باشتر دروست بووبێت ؟ ئەوەیان با کوردە ناسیۆنالیستە پڕۆ ئەمریکیەکان- یان شیعە پڕۆئەمریکی و ئێرانیەکان وەڵام بدەنەوە . بەڵام مادلین ئەلبرایت ٢٠ ساڵێك لەمەوبەر بە ئەخلاقێکی زۆرشەفافانە وەڵامی ئەوپرسیارەی داوە ؛ کاتێك ڕۆژنامەنووسەکان لێیان پرسی ڕات چییە لەسەر ئەوەی لەبەر درێژەی گەمارۆی ئابوری ٥٠٠ مناڵ لە عێراق دەمرێت ؟ ئەوە ووتی ؛ ئەوە ئەو نرخەیە دەبێ بیدەین بۆ ئازادی ! بەڵام ، خۆ ئەو تاقە کەس نییە گوفتارو ڕەفتاری هەبووە لە سەر ژیانی مناڵانی عێراق !

بە پێ ی هەندێ سەرچاوەی میدیاو چاودێرە ئابوری و سیاسیەکان ، دوو ساڵێك لەمەوبەر لۆبیەکانی ئێران لە نێو پەرلەمانی عێراقی فشاری زۆریان هێنا بۆ دەرکردنی بڕیارێك لە پەرلەمانی عێراق، بەناو بە ” بەرژەوەندی ” مناڵانی عێراق بە بەخشینی پارەیەکی مانگانە بە مناڵانی قەناغی سەرەتایی . ئەم فشارە هاوکات بوو لەگەڵ جێبەجێ کردنی سەفقیەکی تری دابینی کردنی خواردەمەنی مناڵان (چبس و کێك ونوقڵ) لەلایەن کۆمپانیاکانی ئێران بۆ قوتابخانەکانی قەناغی سەرەتایی لە خوارو ناوەراستی عێراق ئەم سەفقەیە سودی بۆ ئەژماری دەخستە گیرفانی مفتەخۆرانی هەردوولا لەسەر حیساب کردنی مناڵ تەنیا وەکو بەکاربەرو بەرخۆرێك نەك وەکو بێ تواناترین توێژی کۆمەڵگە کە پێویستی بە کۆمەکی خێزان وبەرپرسیاریەتی دەوڵەتە!
لە ساڵی ٢٠١٦ هەر سەبەرە دەست ڕۆیشتووەکانی ئێران لە عێراق بە ناوی ئاین و پارێزگاری لە پاکی کۆمەڵگە لە ڕێگای یاساوە ویستیان مەی نۆشی و مەی فرۆشتن لە عێراق قەدەغە بکەن . بەڵام ، میدیاو ڕای گشتی لە عێراق دەریخست کە ئەوانەی بە دوای ئەم هەوڵەوە بوون بریتی بوون لەوانەی کە رای گشتی بەوە تاوانباری دەکردن کە ڕێکخەری بازرگانی مادەهۆشبەرەکانن لە نێوان عێراق و ئێران !

بەڕێوەبەری پۆلیسی بەسرە (عبدالكريم المياحي) لە لێدوانێکی بۆ سایتی المۆنیتەر، بە درشتی دێتەوە سەر ئەم باسەو ئەو دەڵێ :-
((ئێمە لە تواناماندا نییە ئەو کەسە گرنگانە دەستگیربکەین کە لەپێنای مافیاکانی ترافیکی مادە هۆشبەرەکانن لە نێوان عێراق و

ئێران ، ئێمە تەنیا دەتوانین کەسێك بگرین کە بەکارھێنانی مادە ھۆشبەرەکانی لەسەرساغ بووبێتەوە،یان ھەندێ کەسی نێوەندگیرو دەڵاڵ بگرین کە فرۆشیارە یان دەیگێنێتە دەستی کریارە سادەکان. لە بارەی فراوان بوونی ئەم دیاردەیەش بەڕێوەبەری پۆلیسی بەسرە دەڵێ ڕێژەی بەکارھێنەران بە بەراوردی ساڵی ٢٠١٦ لە گەڵ ساڵی ٢٠١٥ دەبینین ڕێژەکە لە (٣٠٠%) زیادی کردووە، ئێمە لە ساڵی ٢٠١٥ دا (٢٦١) کەسی بەکارھێنەرمان دەستگیر کرد ، بەڵام ئەو ژمارەیە تەنیا لە ھەشت مانگی یەکەمی ساڵی ٢٠١٦ فڕی بۆ (٧٨٠) کەس !))

ھەر لە پەیوەند بە گەشەی ئەم بزنسە لە بەسڕە ڕۆژنامەی (the guardian) ی بەریتانی لە ڕۆژی ١٦ ئابی ٢٠١٦ ڕاپۆرتێکی تێروتەسەلی لەمبارەیەوە بڵاوکردەوە ، کە لەم ڕاپۆرتە قسەی یەکێك لە قاچاغچیەکانی مادە ھۆشبەرەکان زۆر جێگای سەرنجە کاتێك دەلێت "ئێستا کەس قاچاغچێتی نەوت ناکا، ئێستا کریستال (جۆرێك لەمادەی ھۆشبەر) نەوتی تازەیە " . لە بەسڕە ، لەو شارەی زەھراء ی نۆمانگی بە دەستی باوکێکی کریستاڵ کێش کوژرا، زۆربەی بەکارھێنەران وموعتادەکان بریتین لەگەنجان و پیاوانی تەمەن نێوان ١٨ بۆ ٤٥ ساڵی ، کە بریتین لە بێکارو دانیشتووی گەرەکە ھەژارنشینەکان . ل□ بەسرە مەی قەدەغەیە ، ئەم قەدەغە کردنە نرخەکەی گران کردووە ، لە بەرامبەردا یەك گرام کریستال نرخەکەی ٢٠ ھەزار دیناری عێراقیە کە بۆ ماوەی ڕۆژێکی تەواو بێ ھۆش وسەرخۆشت دەکا .
ئەم تراژیدیا مرۆییە لە ئێستای عێراقدا دەگوزەرێ، بەر لەھەموو شتێک بەروبوم و دیاری شەڕە یەك لە دوای یەکەکان کە بەناوی ھێنانی (دیموکراسی) قەسابخانەیەکی ھەمیشەییان لە عێراق جێگیر کرد.کە قەسابخ□کان جارێک جۆرج بۆش و ب□□ر□ ، جارێک عەمامە لەسەرێکی ئاین□ ک□ د□ی□و□ ک□م□گ□ بگۆڕێتەوە بە قازانجی تلیاک، جارێکیان قات لەبەرێکی حوکمڕانی کوردە کە دەیەوێ کەرتی گشتی تەندروستی ھەراج و ھەرزان بکات شەقێك لە ئایندەی ھەموان بدات بە تایبەتی دایکان ومناڵانی کەم دەرامەت.

ئەم قەسابخانەیە زۆر دڵڕەقترە بۆ ژیان و تەندروستی ئایندەی مناڵ لەم ووڵاتە لە چاو بە تەمەنەکان ؛ ڕێکخراوی یونێسێف لە ڕۆژی مناڵان لەم ساڵدا ووتی (٥.٣) ملیۆن مناڵ لە سەرتاپای عێراق لە زۆربەی مافە سەرەتاییەکانیان بێ بەشکراوان . ئەم ژمارەیە کێ ئاوڕی لێدەداتەوە ؟
بە دڵنیایی ھیچ حوکمرانێکی عێراق بە کوردستانیشەوە ئاوڕی لێ ناداتەوە ، قۆناغی دوای ٢٠٠٣ بریتیە لە جەند میتد□ك و ئەجێندەی

نامرۆڤانەو مانیفێستی سودپەرستی ترسناك كە كورت دەبێتەوە لە:- چیت پێ دەكرێ بیكا بۆ قازانج بۆ تاڵانی . چیت پێدەكرێ بیكا بۆ بۆ بەها كردنی زیاتری ژیان ومرۆڤ و روبارو ئاسمان . ئاو ئاودیو كە . گورچیلە بكڕەو بفرۆشە . مەعاشی خەڵك و سەرچاوەی بژێویان بدزە . دەرمانی خراپ بهێنەو چاوی نەخۆشانی پێ كوێر بكە . مەی قەدەغە بكە و كریستاڵ بهێنە . پۆپولەیەكی ئەشكەنجەدراوی نوێ مانگی شەهادەی وەفاتەكەی تەزویر بكە نەبادا دیاردەی تلیاك و كریستال كێشە پێ تاونبار بكرێ . ڕژێمێكی فول هەشبەر دامەزرێنە، دەستێكی لەسەر ئایدیۆلۆژیاكانی ناسیۆنالیزم و دین و گۆوجاندن بێ ،دەستێكی لەسەر دەرەقی ئیمپریالیانەی ئەلبرایت بێ !

داهێنان تۆراندنە … بەختیار محەمەد

هەمیشە داهێنان عەقڵیەتی باوی کۆمەڵگە لە خۆی دەتۆرێنێ (ئەمە سیفەتێکی جەوهەریی داهێنانە). هەڵبەتە ئەم عەقڵیەتە خاوەنی زمان و بیرکردنەوەی خۆیەتی، خاوەنی کولتووری بەهێزی ڕەقەکاری مێژوویی خۆیەتی؛ ئەم عەقڵیەتە خاوەنی بیر و باوەڕ و گوتاری ئایینە، خاوەنی داب و نەریتی کۆمەڵایەتی خۆیەتی، تەنانەت خاوەنی هێز و دەسەڵاتی سیاسی خۆشیەتی. لێرەوە ڕووبەڕووبوونەوەی ئەم عەقڵیەتە جۆرێکە لە سەرەڕۆیی ڕۆشنبیریی و ئەخلاقیی و سیاسی و… تاد.

زۆربەی داهێنەرە ڕاستەقینە و جددییەکان لەگەڵ نەریت و باوەڕ و ڕەوشت و بەها باوەکانی کۆمەڵگەدا ناتەبا و ناکۆکن. لێرەوە ئەوان هەمیشە کۆمەڵگە لە خۆیان دەتۆرێنن؛ ئەو تۆراندنەی هەندێك جار دەگاتە ڕادەی دەرکردن و ڕاوەدوونان و کوشتنی داهێنەرەکە خۆی. دیارە سەرەتای داهێنان پرۆسەی گۆڕانکارییە: گۆڕان لە ناوەرۆك و لە فۆرمی شتەکان. بە نموونە: ئێمە بۆ ئەدەبێکی نوێ پێویستمان بە فۆرم (زمان) و ناوەرۆکێکی نوێ هەیە. هەمان شتیش بۆ کۆمەڵگە (هەموو کایەکانی کۆمەڵگە) ڕاستە.

ئەوانەی گۆڕانکاریی (داهێنان) ئەنجام دەدەن، تاکەکانن؛ بەڵام

هەردەم بە پشتیوانیی کۆمەڵ داهێنان و گۆڕانکارییەکان بەدی دێن و بەرجەستە دەبن. بە نموونە: لە ڕووی سیاسییەوە (جەماوەر – خەڵك) پێویستە. لە ڕووی گۆڕانکاریی ئەدەبی و ڕۆشنبیرییشەوە (لە پشت کەسی داهێنەردا) {خوێنەر = وەرگر = جەماوەر} پێویستە. ئاشکرایە هیچ ئەدەبێك لە دەرەوەی بوونی خوێنەر – جەماوەر بوونی نییە؛ هەروەك چۆن هیچ گۆڕانکارییەکی سیاسی و کۆمەڵایەتیش لە دەرەوەی پشتیوانیی و هێز و ویستی جەماوەر- خەڵکدا بوونی نییە و بەدی نایێ.

هەڵبەتە – وەك گوتمان – ئامانجی داهێنان خۆی لە خۆیدا گۆڕانکارییە: گۆڕانکاریی لە بونیادی شتەکان. پێناچێ بە بێ گۆڕانکاریی ڕاستەقینە لە بونیادی شتەکان، هیچ گۆڕانکارییەکی ڕاستەقینە لە فۆرمی شتەکانیش ڕوو بدا؛ تەنانەت لە ئەدەبیشدا (ڕۆشنبیرییشدا)، کە سەرەتا هەموو داهێنان و گۆڕانکارییەك لە زمان و لە فۆرمدا خۆی بەرجەستە دەکا، بە بێ گۆڕانکاریی لە بونیادی بیرکردنەوە و عەقڵیەتی ئەدەبی و شیعرییمان، گۆڕانکاریی لە فۆرم و لە زمانیش ڕوو نادا. ئێمە دەزانین پێوەندییەکی هەماهەنگی دیالیکتیکانە لە نێوان فۆرم و ناوەرۆکی کارە مرۆییەکاندا هەیە. لێرەوە هیچ فۆرمێکی نوێ بە بێ ناوەرۆکێکی نوێ لە دایك نابێ؛ هیچ ناوەرۆکێکی نوێش بە بێ فۆرمێکی نوێ لە دایك نابێ. ئەمەش مەرجێکی گرنگی بە نەمریی مانەوەی شتەکانە (ئەدەب و ڕۆشنبیرییە).

شاکارە نەمرەکان هەم بە زمانێکی زیندوو نووسراون، هەم بە دەلالەت و واتای قووڵی زیندووش. ئێمە لەم شاکارانەدا هەم لە واتا دەگەڕێین (ناوەرۆك)، هەم لە چێژیش (فۆرم). بەم شێوەیە ئەدەب (ڕۆشنبیریی زیندوو) خۆی لە حاڵەتی ئەبستراکت دوور دەخاتەوە. ئێمە پێمان وانییە ئەدەب لە ئەرکە مرۆقایەتییەکان (نەك ئەرکە ئایدیۆلۆژییەکان) بە دوور بێ. هەڵبەتە ئەرکی مرۆیی و ئەرکی ئایدیۆلۆژیی دوو شتی لە یەکدی جودان؛ دەشێ ئەمەی دوایيان لە خزمەتی ئەوەی یەکەمیاندا بێ، بەڵام ناکری ئەوەی یەکەمیان لە خزمەتی ئەوەی دووەمیاندا بێ. دیارە ئەم حاڵەتە لە هەموو سیستەم و دیاردەیەکی تۆتالیتارییدا بەدی دەکەین: دیاردە و سیستەمی سیاسی و فیکریی و کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیریی و ... تاد. ئاشکرایە داهێنانیش دژی تۆتالیتاریزمە. دیارە (لە ئاستی سیاسیدا) تۆتالیتاریزم داهێنان نییە، بەڵام دیموکراسیزم (کە ئەنتی تۆتالیتاریزمە) داهێنانە. هەمیشە داینەمۆی داهێنان گۆڕان و گۆڕانکارییە؛ کەواتە تۆتالیتاریزم لە هەر ئاستێکدا بێ دژی داهێنان و گۆڕانکارییە. خۆ

لە خۆڕایی نییە، کە داهێنان پێویستی بە ئازادییە؛ پێویستی بە بیر و ڕۆحی ئازادە. داهێنان بەرلەوەی پێویستی بە ژینگەی سیاسی و کۆمەڵایەتی ئازاد بێ، پێویستی بە بیر و ڕۆحی یاخی و ئازاد هەیە.

بەختیار محەمەد

چۆن بتوانی بەدیکتاتۆری تورکیا هەڵبژێردرێیت: بە ١٠ ڕێگە … و: جەمال حەمەد

دکتۆر ثوریۆ ڕێدکرۆ Dr. Thoreau Redcrow
و: جەمال حەمەد

دیموکراسی تورکیا وەکوو گورگ ومەڕێکی خۆڵەمێشی یان لێهاتووە دەنگ بدەن کە بۆ ئێوارەخوانەکەیان چی ساز بکەن.
وا دیارە کەسەرۆکی تورکی ڕەجەب طیب ئەوردوغان خۆی وەک دیکتاتۆری تورکیا هەڵبژاردوە تاساڵی ٢٠٢٩. بەجیاوازیەکی زۆر کەم لەدەنگەکاندا ٥١-٤٩%. کەواتە بۆ سەرکردە ئۆتۆکراتەکانی تر کەهیوایان بەدووبارەکردنەوەی کارەکەی هەیە- ئەوانەی کەهیلاکن بەدەست دەستوورە بێزارەکەرو کۆت وبەندە پیادەکراوەکانەوە- ئەمانە چەند هەنگاوێکی بەسوودن کەئەو ناونی وتۆش ئەتوانی دوایان کەویت.

١ـ کودەتایەکی سەربازیی لەدژی ڕژێمە تاکڕەوەکەی خۆت سازبکەو تۆمەتەکەش بخەرە پاڵ پیلانگێڕی پیاوەدینیەکەی لەئەمریکا ئەژی(فەتحوڵا گولەن)، دوای ئەوەش ئەتوانی وەک بوونە بووکەڵەیەکی سێبەری بێگانە تۆمەتباری بکەی. نیگەرانیش مەبە کەتۆ ئەندامی ناتۆیت ومیوانداریی بنکەی سەربازیی ئەمریکی لەسەرخاکەکەت دەکەیت، چونکە زۆربەی زۆری لایەنگرە شێتە گەورەکانت بەئاستەم ئەتوانن ووتەکانت وحەقیقەت لێک جودابکەنەوە.
٢ـ توندوتیژی ناوگردبوونەوە قەرەباڵغیەکان بەکاربهێنە لەدژی ئۆپۆزسیۆنەکان ، وە والەتاقمەکانی ئەکەپەومەهەپە(بوزکورتلەرگون)

بکە کەپەلاماری ٥٠٠ نوسینەگەی هەدەپەبدەن لەهەموو باشوری ڕۆژئاوای تورکیادا(باکوری کوردستان)ی داگیرکراو
٣. ــ گرتن وبەند کردنی نێروە□ی هاوسەرۆکەکانی پارتی هەدەپەی ئۆپۆزسیۆن، سەڵاحەدین دەمرتاشی(کورد) وفیگمەن یوکسەکداغی(تورک)، وەفرێدانیان لەگەڵ چەندەها پەرلەمنتاری تر لەزووره ئینفرادیەکاندا. لەوەتەی کۆمەڵگەی نیودەوڵەتیی ڕێی پێدایت کەسەرکردەی پەکەکە عەبدوڵا ئۆجەلان بفڕێنیت وهەڵیبدەیتە دوورگەیەکەوە(وەکوو نیڵسن ماندێلا)، وە بەندی بکەیت لەساڵی ١٩٩٩ ەوە، بەزەحمەت ئەوژمارەکەمەی تری بەندە سیاسیەکان تێبینی ئەکەن.

٤ــ بەکارھێنانی مەرسوومی " باری لەناکاو" ێکی ساختە بۆ پاکتاوکردنی ١٠٠ هەزار فەرمانبەری حکومیی و بەندکردنی ٤٠٠٠٠ کەس لەنێوانیشیاندا ٢٧٠٠ لەسیاسیە کوردە لۆکاڵەکان و٤٤ پارێزگاری شارە کوردیە گەورەکان، وەداخستنی زیاتر لە ١٥٠ ڕۆژنامەوکەناڵی میدیایی، وەبەندکردنی ١٢٠ ڕۆژنامەنووس بەبێ دانیشتنی دادگایی، ئەگەر ئەم کارە بەشێوەیەکی دروست بکەیت، لەوانەیە شەرەفنامەیەکی بەرز لەلایەن - پەیامنێری بێ سنوور - بەدەستبھێنیت کەڕایان گەیاندوە تورکیا بووە بە مەزنترین بەندیخانەی ڕۆژنامەنووسە پڕۆفیشناڵەکان، لەجیهاندا.
٥ــ دەست بەسەراگرتنی شارەوانیەکانی باشوری خۆرھەڵاتی تورکیا(باکوری کوردستان)، ئەویش بەتەختکردنی تەواوەتیی شارەکوردیەکان(سور، جزیرە، نوسەیبین..هتد..)، وەدەربەدەرکردنی سەدەها هەزار کەس، دواییش موختارە پەیڕەوکەرەکانت دابمەزرێنیت کەسەرپشک بن لە ڕەشبگیرەکاندا، لەگەڵ ئەشکەنجەدان وئیعدامکردنی بەندکراوەکان. بەڵام بیریشت نەچێ کەھەندێ لەتەرمەکانیان بەئاشکرابەدوای ئوتۆمبیلەکاندا ڕابکێشیت، یان لاشەی ڕوتیی ئافرەتەکان لەسەرشەقامەکان دوای لاقەکردنیان پیشانبدە. بیرت نەچێ تەقە لەسقیلەکان بکە کەبەیداخە سپی یەکانیان بەرزکردۆتەوە، وەبەتانک گرتنی ڕێی چوونەژرەوەی خەستەخانەکانیشت بیرنەچێ..

٦ــ ڕاگرتنی نزیکەی ١١٠٠٠ مامۆستا لەناوچە کوردیەکاندا وە قەدەغەکردنی ٢٣٠ ڕادیۆو کەناڵی تەلەفزیۆنی کەزیاتر لایەنگری کوردن، لەمانەش هەندێ کەناڵی تەلەفزیۆنی کەتەنها فلیمی کارتۆن بۆمناڵانی تیا بەخش ئەکرێت. ئەم تەکتیکە زۆرباش کاردەکات ئەگەر دەوڵەتێکی نیمچە ڕەگەزپەرست بەکاربخەیت، وە حوکمی خۆت لەسەر بنەمای خەیاڵی وەهمیی بنیات ئەنێی کەبەندە لەسەر ڕق وترس لە کەلتورە بیانی یەکانی تر بۆ بەدەستھێنانی بەخشینێکی زیادە، دوای

ئەوە لەوانەیە بتوانی مشتومڕێکی فیڵاوی پێجادوو بکەیت بۆ بۆدەنگکردنی بزوتنەوە شفرەکراوەفاشیستە تایبەت بەخۆکەت، ئەوساش لایەنگرە نەتەوەپەرستە شلوشڕاوەکان لەپیاوەتییدا باوەشت بۆ دەگرنەوە.

٧ــ خۆ پێچانەوە لەکفنێکی پێکهاتەی کۆنەپەرستترین ئاینی فەندەمینتاڵیست وەڕکابەرەکانیشت بەئاتیستی گوناهکار تۆمەتبار بکە، کەوا ئەمە یارمەتی لەیاریکردنت ئەدات بەفێڵکردن لەجەماوەرە کۆنسێرڤەتیڤەکان، وەئەڵێن کەوا تۆ تەنها کەسیت بتوانیت کەرامەتی (ژن) بپاریزیت لەڕێگەی کۆنترۆڵکردنی بژاردەکانی ژیانیان وپۆشین لە شوێنەگشتیەکان. ئێستا، ئەگەرهەروەها کات بدۆزیتەوە بۆ پێچەککردنی داعش وەکو هێزێکی بریکار لەدژی شۆڕشگێڕەکانی ڕۆژاڤا، وەپاشانیش داعش چەند هێرشێکی تیرۆریستی لێرەولەوێ بکاتە سەرمیللەتەکەت، کاتێ هەست بەنیگەرانی لەخەلیفە نوێیەکەیان بکەن، ئەمەیان چاکترە

٨ــ دڵنیا بوون لەوەی کە کەناڵە تەلەفزیۆنیە حکومیەکانی تورکیا بەشێوەیەکی بەرفراوان پشتگیری لەهەڵمەتی"بەڵێ" (ئەڤێت)کەت دەکەن وە لە٩٠% ی پەخش ئەکەن. دوای هەمان ستراتیج بکەوە لەسەربۆردەگەورەکانی ڕیکلامکردن، وەهەروەها هەرسێشیا ێ میدیایەکی گرنگ لەدژتە، قەدەغەی بکە، ئەمە یارمەتی ئەوەت ئەدات کەتەنها هەڵمەتوانەکانی "بەڵێ" بتوانن دامودەزگاکانی دەوڵەت بەکاربهێنن وەگردبوونەوەگشتیەکان ڕێکبخەن، ئەگەر دەنگدەرانی "نەخێر"(هایر) هەوڵیاندا گردبوونەوە گشتیەکان پەکبخەن، کارەبایان لێببڕە، یان بەپۆلیسی دژەئاژاوە پەلاماری گردبونەوەکانیان بدە

٩ــ ملیارەها لەخەزێنەی نیشتمانی بدزەو پارەکە بەکاربهێنە بۆ دەستبەسەراگرتنی زۆربەی میکانیزمەی حوکمەت لەڕێی دەوڵەتێکی چەسپاوی قووڵەوە. ئەوکاتە پیشەسازیە سەرەکی یەکان ئەبێ پارە بدەنە خۆت وئەندامەدامەزرێنراوەکانی خێزانەکەت، وەبەرتیلی پارتی ئاکەپەش بۆ ئەنجامدانی کاری بازرگانی لەووڵاتەکەتدا. بەمجۆرە و بەشێوەیەکی بنەڕەتی وەلەپشتی پەردەوە تۆ بوویتە دیکتاتۆر – یان ئەگەر پێت باشترە "سوڵتان" – وەئەم ڕیفراندۆمە ساختەیەش تەنها پیشاندانێکە لەپەنجەرەی بازاڕەکانی جلوبەرگدا.

١٠ــ ئەگەر لەبەسەرکەوتنی ئەم کۆسپە نشوستت هێنا، ئەوابەئاسانی دەستەی هەڵبژاردنەکان دەستنیشان بکەو وە وا لەچەند ملیۆن دەنگی ئۆپۆزسیۆن بکە، بزر ببن، یان سندوقی دەنگدانەکان بئاخنە، بەڵام بیرت بێتەوە کەناتەوێت ڕیفراندۆمەکە ناواقیعیانە بنوێنێت، وەڕادی کەمی ٥١% بیباتەوە، کەواتە زیادەڕۆیی مەکەو ڕادەی ٩٩% بدەیتەخۆت

هەروەکوو جارانی سەدام حوسێن.

کەواتە ئەمانە بوون رێگەکان، کاتێ ئەنجامیان ئەدەیت لەوانەیە لەسەرعەرشێکی ئاڵتونیی دانیشیت و کۆشکێکی ١٠٠٠ ژووریی لەئەنقەرە داگیربکەیت. کاتێ دڵنیا دەبیت کەتۆ دیکتاتۆرێکی ‘هەڵبژێردراو’یت بۆ هەتاهەتایە. بەختێکی باش.

باشور ی کوردستان لە نێوان خە ونی بە دە وڵە ت بوون و ئە گەرەکانی لە دەستدانی خ□ بەڕێو□ بەر

هەرێم ئەردەڵانی.

ئێمە ی کورد زۆر لە مێژە خە بات دەکە ین لە پێناو بە دەست هێنانی مافی سەربەخۆی وبوونی قە وارە یە کی سەربە خۆی تایبەت بە نەتەوە بێ دەوڵەتەکەمان ب□□□ام تائەمڕۆ نە مان توانیوە بگە ین بەوخەونەمان کە ئەویش بەهۆی ناکۆکی ناوخۆی خۆمان پاشان دەستی زلهێزەکان ودوژمنەکانمان بەڵام پێویستە لە م دۆخە ی ئێستادا یاری زانە سیاسی نوێی خاوەن بڕیاری ڕاستە قینە بهێنینە نێو گەمە سیاسییەکانە وە و زۆر بەهەستیارییەوە یەوە مامەڵە لە گەڵ بارودۆخە چاوەڕوانکراو نەکراوە کاندا بکە ن بۆ هە موو پێش هاتێک پلان و بە رنامە ڕێژی پتەویان هەبێت بۆ ئەوەی لە گە ڵ رەخسانی دەرفەتی گونجاو لە باردا دەستەوەسان نە بین ئەگەر بەم مۆدێلە قەڵبەسیاسی یەیی بێزراوەی ئێستاوە بەتەمای دروست بونی دەوڵەت بین زۆرنزیکە ئە م ئەزمونە فەشەلەی پڕکەموکورتییەی ئێستاش لە دەست بدەین کە ماوەی زیاتر لە ٢٥ ساڵە خەریکی دزین و بەهەدەردانی سامانی ئەم هەرێمەن بەناوی حکومەتی هەرێمەوە ئەوانەی کە دەهۆلی سواوی سە ربە خۆی دەکوتن و زوڕنای ریفراندۆمان بۆئەژەنن سەرەتا بابێن ریفراندۆم بۆ کردنەەوی پە رلەمان و شە فافی داهاتی ئە م وڵاتە و ئازادی ڕادەربڕین و یەکگرتنەوەی ئە م دیو ئەودیوی دێگەڵە

تەبای نێوان هێزە سیاسییەکانی هەرچوار پارچەی کوردستان بکە ن ئاخر لە کوێی ئەم جیهانە دا شتی وا هە بوە تۆ نە توانیت نێوماڵی خۆت یەک بخەیت و خۆت گە ورەترین بەربەست بیت لە سەر ڕێی دیموکراتی کە چی بێت و بە بالۆرەی سەربەخۆی گوێی میللەت پڕکەیت لە ئێستادا ناوچەی ڕۆژهە ڵاتی ناوەراست بە گۆران کاری یەکی زۆر وردو هە ستیاردا تێپە ڕدەبێت زلهێزەکان خەریکی گۆڕینی نەخشە ی ناوچە کە ن لە سەر ئە ساسی بەرژەوەندی یە کانی خۆیان جا کوردستانیش بەدەر نی یە لە و گۆڕانکارییانە بۆیە بە م سیاسی یانەی ئێستاوە و بەم جۆرە لە سیاسەت کردنەوە ناتوانین مافی سەربەخۆی بەدەست بهێنین ئێمەی کورد هەمیشە لە دەریایی سیاسەتدا مەلەوانێکی باش نەبوین بگرە هە میشە هەوڵماندا وە نەخنکێین و بەس ئەم دەرفەتەی ئێستالە ناوچە کە دا هاتوەتە ئاراوە دەرفەتێکی زۆرباش و لەبارە بۆیە دەبێت نەهێڵین لە دەستمان بچێت هەمیشە سیاسەتی سیاسییەکانی ئێمە ل□ پێناوبەرژەوەندی خۆیان بنەماڵەو هۆزو حیزبەکانیاندا بوە نەک نەتەوەکەمان من دەپرسم سیاسی و دەم سپی یەکانی ئێمە تائێستا چەند لؤبی بەهێزی نەتەویتان دروستکردوە…؟پەیوەندی یە شەخسی وحیزبی یوکان تان باش چەند پایەیی ئابوری بونیاتنانی دەوڵەت داریتان بونیات ناوە …؟سیاسەتی نەوتی تان جوانە کواسوپایەکی بەهێزی نیشمانی …؟هێز و لیواو فەوجی فڵان و فیسارتان جوانە کواسیاسەتی بازرگانی و بازاڕ….؟کۆمپانیا کانی حیزبتان جوانە کوا کارگە و پیشە سازیتان …؟پشکێنە کانتان جوانە کوا یاساو پەرلە مان تان …؟ئەویش تان پیس کرد وەک پەرێزی خۆتان کوا کشتوکاڵ بەرھەم هێنانتان …؟میوەو سەوزەی تورکی ئێرانی تان نۆش بێت کواسۆزداری تان بۆ هاونیشتیمانیان …؟ زەربی سفرتان کردون کەواتا□ ئ□وە تائێستانەتان توانی بێت هیچ یەکێک لەو پایانە بونیاد بنێن ئیتر چ دەوڵ□ تێکمان بۆدروست دەکەن ….!!! بەهەڵکردنی ئا□ ا یەک دوژمنەکانتان هێنا یە قسە …! ئەی ئەگەر باسی سەر بە خۆیتان کرد چی رودەدات …؟ ئایا توانای ئەوەتان هە یە پێیان بڵی ئیمە خۆمان خاوەن بڕیاری خۆمانین ….! یان وەک بابەتی ئاڵاکە دەڵێن بمان بورن زۆریان لێ کردین …! جابۆیە لە کۆتایدا دەڵێم پیاوی باش بن ئە گەر کاری باشتان پێ ناکرێت بۆمان ژیانی نەتەو□ یەک لەمە خراپتر مەکەن و نەهامەتی زیاتر مەهێنن بەسەری دا
.

یادی مامۆستای مرۆڤایەتی لێنینی هەمیشە زیندوو… ئەحمەد ڕەجەب

لە 22 ی نیساندا، حزبە شیوعییەکان و گشت هێزەکانی چەپ و شۆڕشگێڕو سەرتاپای مرۆڤایەتی پێشکەوتنخواز لە سەرانسەری جیهان ڕۆژی لەدایکبوونی بلیمەتی لێهاتوو و بە تواناو جێشدەری خەبات و تێکۆشانی چینی زەحمەتکێش و کرێکاران دژ بە ئیمپریالیزم و سەرمایەداری و کۆلاکی خاوەن موڵك و دەرەبەگ و مامۆستای بێ هاوتای مرۆڤایەتی و شیوعی و هێزە چەپەکانی جیهان بەرز ڕائەگرن.
بەڵێ، فلادیمیر ئیلیچ ئۆلیانۆڤ {لێنین} لە 22 نیسانی 1870 چاوی بۆ ژیان هەڵهێناوەو، هەموو ساڵێك شیوعی و چەپەکانی دونیا لەو ڕۆژەدا یادی ئەو کەڵە پیاوە بلیمەتە ئەکەنەوە.

لەکۆتایی ساڵی 1958 بە هۆی چالاکی و تێکۆشانی بێ وچانی شیوعییەکان و کەسانی نیشتمانپەروەرو ڕێکخستنەکانی حزب وسەندیکای کرێکاران و کۆمەڵەی جوتیاران و یەکێتی لاوان و قوتابیان و کۆمەڵەی ئافرەتان حزبی شیوعی عێراق توانی ببێتە خاوەنی هێزو توانانەیەکی گەورەو بە پاکی و گیانبەخشین بەرگرییان لە عەبدولکەریم قاسم و حکومەتە نیشتمانییەکەی ئە کردو، دوژمنان لە هەموو لایەکەوە دەرەکی و ناوخۆیی، لە وڵاتانی سەرمایەداری و کۆنەپەرست و خاوەن موڵك و مشەخۆرو شەمشەمە کوێرەکانی ئیسلام کەوتنە دژایەتیکردنی حزبی شیوعی و، ئەو دژایەتیکردنە بووە هۆی دڵەراوکێی و ترسی قاسم ، بۆیە حکومەتەکەی هەڵگەرایەوە لە دروشمەکانی و، نەیتوانی جێبەجێیان بکات و، کارو رەفتاری کاربەدەستان بووە راونان و گرتنی شیوعییەکان و قایمکردنیان لە زیندانەکان و، هێزەکانی کۆنەپەرستان و بەعسی و عەرەبە نەتەوەپەرستەکان بە یارمەتی ئەمریکاو بریتانیا بوونە هۆی ڕۆخاندنی رژێمی قاسم و، بەعسی وعەروبییەکان بوونە خاوەنی دەسەڵات لە 8 ی شوباتی رەشی ساڵی 1963 و، کەوتنە لێدانی حزب و، حاکمی عەسکەری رەشید موصلیح پەیامی (بەیانی) ژمارە 13 ی راگەیاندو بە روون و ئاشکرا داوایان لە سوپاو حەرەسی قەومی کرد شیوعییەکان لەناو بەرن و، هەزاران هاوری و دۆست و نیشتمانپەروەر

شەهید کران و، لە ناویاندا سکرتیری یەکەمی حزبی شیوعی عێراق سەلام عادل و سەرکردە درەوشاوەکان: جمال حەیدەری، محمەد صالح العبلی، جۆرج تەلۆ، حەمزە سەلمان، مەهدی حەمید و فازل مەهداوی، وەصفی تایرو، ماجد محەمەد ئەمین، جەلال الاوقاتی، ابو العیس و سەدان کادیرو هەزاران شیوعی شەهید کران.

لەم ساڵانەی دوواییدا کۆنەپەرستان وئیسلامییە گومراکان هێرشی توند ئەکەنە سەر شیوعیەت و رابەرانی بە گشتی و کەسایەتی لێنین بەتایبەتی و، بە ،،کوفر *،، ناوزەدیان ئەکەن و، هەر بۆ دروستکردنی دژایەتیکردنی کومەڵگا پەنا ئەبەنە بەر درۆی شاخدارو کاری قیزەوەن و، مەبەستی سەرەکیانە ئاژاوەنانەوەیە، بۆ ئەوەی کەس نەوێرێت ناویان ببات خۆیان چەسپاندووە بەئاینەوەو، بە خۆیان ئەڵێن: ئوممەتی رەبانی خواپەرست وخاوەن شەریعەت کە خەڵکی فێری عەدل و دادپەروەری کردو، لەلای خۆیانەوە فەتوای سەێر سەێرو پر لە درۆو دەرئەکەن، ئەوە لە کاتێکدا کەس باسیانی بە خراپە نەکردووە بەڵام دەنگ بەرز ئەکەنەوەو، دژی لێنێن و شۆرشی مەزنی ئوکتۆبەر ئەوەستن و، لە نەفامی خۆیانەوە ئەڵێن ئیمپریالیزم و وڵاتانی سەرمایەداری شیوعیەتیان دروست کردووە (لە بۆ خەبەران کەشکەك سەڵاوات) و، بۆ شەرمانە ئەیانەوێت جەنگی جیهانی یەکەم و دووەم بدەنە پاڵ شیوعیەکان و حزبە شیوعیەکەی لێنینی مامۆستا.
روون و ئاشکرایە لێنین کەسایەتیەکی بایخدارە لە مێژووی روسیاو مێژووی سەدەی بێست و، پیادەکردنی سیاسەتی سۆسیالیزم تا هەنوکە زەقترین و گەورەترین بەربەرەکانیە بۆ سیستەمی سەرمایەداری جیهان لە هەموو مێژوویداو، ئەو بەرەبەرەکانیانە خۆیان لە شۆرشی روسیا لە ساڵی 1917 رەنگ ئەدەنەوە.

لێنین لە پەرتوکە بەناوبانگەکەی لە ساڵی 1916 دا ،، ئیمپریالیزم بڵندترین قوناغەکانی سەرمایەدارییە،، بە شێوەیەکی تەواوو چەسپاو گوزارشت لە بیروبۆچوونەکانی سەبارەت بە ئیمپریالیزم ئەکات و، هەروا بە شیکردنەوە باسی ،، رەگەکانی ئیمپریالیەت بۆ جەنگی جیهانی یەکەم ،، ئەخاتەروو، هەر خودی لێنین کورتەیەك شیکردنەوە دەربارەی (ئیمپریالیزم) ئەنووسێت وئەڵێت: لە سەرمایەداریدا ئیمپریالیەت قۆناغی دەستبەسەراگرتنە.
لێنین دژ بە ئیمپریالیزم بوو، هەر لەم سونگەیەوە پشتگیری لە مافی بریاردانی چارەنووسی گەلان و نەتەوەکانی ژێردەستەی کردو، بە توندی دژ بەو کەسانە وەستا کە ئەیانویست کێشەی نەتەوەکان بە شێوەیەکی بێ بنەماو ئارەزوومەندانەو، بەبێ مافی جیابوونەوەی سیاسی چارەسەر

بکەن بەڵام لێنین وتی: هەموو نەتەوەکان بەگشتی و، نەتەوە ژێردەستەکان بەتایبەتی مافی جیابوونەوەیان هەیەو، ئەبێ سەربەخۆ بن و، سەروەری سیاسی خۆیان بپارێزن و، هەر لەم رووەوە مافی راگەیاندن و دامەزراندنی دەوڵەتیان هەیەو، ئەوەش مافێکی دیموکراتییانەیە دژ بە چەوساندنەوە.
لێنین وتوویەتی: ئەو کەسەی بە مافی چارەنووسی نەتەوەکان رازی نەبێت، ئەوە بێشك لایەنگیری ئیمپریالیزم و چەوسانەوەیەو، لێنین جەختی لە سەر پشتگیریکردن لە مافی سەربەخۆبوون کردووەو، وتوویەتی ئەو هەنگاوەش پشتگیرییە لە چینی کرێکاری نەتەوە ژێردەستەکان.
لێنین جەخت لە سەر راستی ئەکات و ئەڵێت: وەك چۆن قەشەکانی کریستیان و حاخامەکانی جولەکەکان درۆو دەلەسە ئەدەنە پاڵ شیوعییەکان گوایە هێرشە ئەکەنە سەر دین و بیرو باوەریان، ئاخوندو مەلاکان و ئەوانەی خۆیان کردووەتە دەمراستی موسڵمانان دەستیانداوەتە درۆ هەڵواسین و، شیوعییەکان بەوە تومەتبار ئەکەن کە دژ بە دینی ئیسلام رەفتار ئەکەن.

لە راستیدا لێنین دژایەتی دینە جۆراوجۆرەکانی نەکردووە، بەڵام ئەو دژی قەشەو حاخام و ئاخوندو مەلاکان بووە، دژی ئەوانە بووە بەناوی ،، فەتوا،، ویستوویانە خەڵك بەنج و بێهۆش و بێدەنگ بکەن و، درێژە بە دەسەڵاتی تزارەکان بدەن کە بە شێوەیەکی پر لە زوڵم و ستەم و بەناوی دینەوە وڵاتیان بەرێوە بردووە و، لەم رۆژانەشدا تاقمێك لە شیخ و مەلا دزەکانی خاك و سامانی وڵات هەمان قەوانی سواو لێ ئەدەنەوەو، بیریان چووەتەوە لێنینی مەزن وتوویەتی: ئامانەوێت جەماوەر بەبێ بەڵگە باوەرمان پێ بکات و، ئێمەی شیوعی راستگۆین و قەت فێڵ ناکەین و، بەدەنگی بەرزو راست ورەوان ئەمانەوێت جەماوەر لە رێی ئاقیکردنەوە ئازاد بن بەرامبەر بە ئێمەو هەست بە هەڵەکانی خۆیان بکەن.

لێرەدا جێی خۆیەتی ئاماژە بدرێت بە سەرەتای وتارەکەی لێنین لە ساڵی سەرکەوتنی شۆرشی ئوکتۆبەری مەزن و تیادا ئەڵێت: ئەی موسڵمانان لە روسیاو سیبریاو تورکستان و قەفقاس، لە بیرتانە تزارەکان مزگەوتەکانتانی روخاندو، ئەو ستەمکارانە گاڵتەیان بە بیروباورو داب ونەریتان کرد، بەڵام ئەمرۆ لە سایەیی شۆرشی گەورەی کرێکارو سەربازو جوتیارو گشت چین و توێژەکانی کۆمەڵگا بیروباوەرو داب و نەریت و ماف دامەزراوەکانتان ئازادو پارێزراون.
لێنین بۆ دڵنیایی خەڵك کە شیوعییەکان قەت فێڵ ناکەن و، خەڵك فریوی نادەن ئاماژە بە سێ مەرجی شۆرش ئەکات و، لێنین ئەو سێ

مەرجە ئەخاتەروو: یەکەمین مەرج : ئەوەیە کە خاوەن دەسەڵات کێشەی هەبێت و، نەتوانێت، بەو شێوە کۆنەی جاران لە سەر کورسییەکەی بمێنێتەوەو، ئەمەش لە ناو خودی رژێمەکە زمینەیەکی گرژی و دوودڵی و تەنانەت ترسیش دروست ئەکات.

دووەمین مەرجی شۆرش بوونی بارێکی هەڵچوون و حاڵەتێکی جۆش و خرۆش لە ریزەکانی توێژە مامناوەندییەکانی کۆمەڵگا، کە لە نێوان شۆرش و دژە شۆرش ئەشەکێتەوە وەك خۆپیشاندە جەماوەرییەکان دژ بە (تەزویری دەنگی بەشداربووەکانی پرۆسەی هەڵبژاردنەکان).
سێیەمین مەرج ئەوەیە کرێکاران ئامادەبن بۆ تێکۆشان و پێشکەشکردنی قوربانی لە پێناو گۆرینی کۆمەڵگا.
سەرشۆری و مردن بۆ دوژمنانی شیوعییەت.
21/4/2017

لەیادی رۆژنامەگەری کوردی، زانکۆی پۆلیتەکنیك چۆن سوکایەتی بە رۆژنامەگەری ئەکا!

لە زانکۆکانی کوردستان سەیر و سەمەرەی ئێجگار زۆرن ، هەر لە ئاستی نزمی خوێندن تا ئێگا بە ئاستی نزمی مامۆستا و نا دادپەروەرێتی لە وەرگرتنی پۆستەکانا هەر لە بڕیاردەری بەشەکانەوە تا ئێگا بە ڕاگری کۆلێج و جێگرەکانی سەرۆکی زانکۆ و چەندینی تر. بەڵام لەم ڕاستیا لە هەندێ لە زانکۆ تازەکان کاری وا ئەکرێ مرۆڤ شەرم لە خۆی ئەکاتەوە. بەر لە هەموو شتێك پۆستەکانی هەندێ لەم زانکۆیانە بە بڕیاری نهێنی و بە میزاجی کەسەکان دابەش ئەکرێن لە کاتێکدا بە بڕیاری حکومەت و پەرلەمان ئەبێ هەر پۆستێك دوای بانگەوازی ئاشکرا بدرێ بە کەسانێك کە شایستە بن. بۆ نمونە لە زانکۆی پۆلیتەکنیکی سلێمانی ئەم پێشێلکاریانە زۆر زۆرن و بە ئاشکرا ئەنجام ئەدرێن . کۆمەڵێك لە پیاوانی حزب دەستیان گرتوە بەسەر هەمو پۆستەکانا و هەر یەکێکیان لە یەك کاتا چەندین پۆستیان هەیە . دەیان مامۆستای بە توانا و بڕوانامەی بەرز هەن بەڵام ژمارەیەکی کەم کە ڕەنگە 10

بۆ 15 کەس بن دەستیان گرتوە بەسەر هەمو پۆستەکانا و داهاتی زانکۆش بۆ خۆشگوزەرانی خۆیان بەکار ئەهێنن. بۆ نمونە کەسێك راگری سێ کۆلێجە و سەرۆکی بەشیشە لە یەك کاتا. چەن کەسێکی تر جێگری سەرۆکی زانکۆن و راگری چەن کۆلێجیکیشن . لە کاتێکا هەر لە هەمان ئەو بەش و کۆلێجانەیا چەندین مامۆستا هەن بڕوانامەکانیان هاوشێوەی ئەوانە و بەرزتریشە .

وتمان ئەوانەش بە هەر حاڵ ، ئەوەی ما یەی گریان و قێزکردنەوەو ڕشانەوەیە ئەوەیە کە بەشێك هەیە بە ناوی میدیا لە زانکۆی پۆلەتەکنیکی سلێمانی ، کۆمەڵێك مامۆستای هەڵگرانی بڕوانامەی دکتۆرا و ماستەری هەیە لە هەمو بوارەکانی میدیا و رۆژنامەگەریا ، بەڵام بە زۆری زۆرداری بەرێزێکیان هێناوە گوایە کچی شەهیدە ماستەری هەیە لە بەشی یاسا و رۆژێك لە ڕۆژان نەیزانیوە رۆژنامەگەری چیە ، کەچی سەپاندویانە بەسەر ئەو هەمو هەڵگرانی بڕوانامەی دکتۆرا و ماستەرە لە بواری ڕاگەیاندن . نەك هەر ئەوەنە بەڵکە ئەو بەڕێزە خۆی لە مۆلەتی خوێندنایە و خەریکی خوێندنیشە بەڵام بە هۆی ئەوەی کەسێکی حزبیە بێ ئەوەی حیساب بۆ یەك کەس بکەن بە زۆری زۆرداری و دژی ئیرادەی ئەو هەمو مامۆستایەی بواری ڕاگەیاندن کراوە بە سەرۆکی بەش . ئەم سەیر و سەمەرەیە زۆر قوڵە و گاڵتائامێز ترە چونکە هەر بەوەنە نەوەستاون ئەڵێن ڕێز لە یادی رۆژنامەگەری ئەنێین و خەڵك بۆ یادەکەش بانگ ئەکەن. ڕەنگە لە هەرێمی کوردستانا ئەخلاق لە سیاسەتا نەمابێ و زۆر بواری تر داڕماون بە خوێندنی باڵاشەوە ، بەڵام بە هەمو پێوەرێك تا ئێستا شتی وا روی نەداوە و ئەو سەردەمە نەماوە کە دەرچویەکی بەشی یاسا کە لە مۆڵەتی خوێندنیشایە بە زۆرداری بسپ□نرێت بەسەر بەشێکی وەك میدیا لە کاتێکا بەشەکە خۆی چەندین پسپۆری ڕاگەیاندنی هەبێت بە دکتۆرا و ماستەرەوە !

سارێژ بەرزنجی

فەوجەکان ... زانا شێخ محمد

کورد لەوەتەی هەیە یان خۆی ژیر دەستە بوە یان پاڵپشتی دوژمنەکانی بوە دژی نەیارەکانی لەناو خاکی کوردستان بەردەوام هەرگروپ و لایەن و حزبێک دروست بو بێت سەرەتا بەوەدەستی پێکردوە کە یەکەم هەنگاوی گەڕانەوەی حکومڕانی بەدەستی کورد خۆی دواتر دادپەروەریە هەندێک لایەن لەسەر بنچینەی خێڵەک و هەندێک لایەن لەسەر بنچینەی تەکنەکرات و هەندێک لەسەر بنچینەی بیروباوەڕبوە وبەهەمو شێوەیەک دژی دکتاتۆریەت بون و لەخەمی میللەت دەبون بە گومان بەقسەی خۆیان بەڵام هەمو کاتەکیش دەرگایان بەڕوی بێگانەدا کراوە بوەو لەمیژوودا جاشایەتی بەدوژمن و هێنانی سوپای دوژمن بەسەرخاکی کوردستان چەندین جار دوبارە بۆتەوە بەردەوامیش دەبێت پێم خۆش نیە زۆر دوربکەومەوە لەساڵانی هەشتاکانی سەدەی ڕابردو لەباشوری کوردستاندا دوبەرە هەبوو بەرەی کوردایەتی و بەرەی جاشایەتی و خەفیفە ئەوبەرەی کە تەعبیری لەکوردایەتی دەکرد بەداخەوە چەندین بەرپرسی باڵایان هەرهاوکاری دوژمنیان کردوەو پێزی کوردایەتیشیان بەسەرداکردوین وەهەندیک بەرپرسیش هەبوە خوێنی خۆی بەکوردستان ڕشتوە یان شەهید بوە یان بریندار بوە یان کەس وکارەکەی دەربەدەر بوە، ڕژێمە دکتاتۆرە یەک لەدوای یەکەکانی کوردستان بەردەوام بە لەدانی کورد پشتیان بەخودی کورد بەستوە چونکە هیچ کات بە بەشداری کردنی کورد نەیان دەتوانی بەئاسانی دەسەڵاتی خۆیان بسەپێنن لە دەسەڵاتی بەعسدا بەعس پشتی بە جاش وخەفیفە بەستبوو کە چەک و پارەی پێدەدان بەهەرەهەرشەک بەسەرگوندو ناحیەکان ئەم جاش و خەفیفانە لەپێشەوەی سوپای داگیرکەرەوەبون هەم ڕێگان پیشاندەدان هەمیش زیاتر لەکورد دەکوژرا نەک سوپا ئەوانەشی خەفیفەو جاش بون لەماڵەوە بون مانگانە موچەیان پێ دەدرا و چەکیشیان هەبو ئەگەرپێویستیان پیان بوایە بانگیان دەکردن ئەگە پیویستیشیا پێ نەبونایە هەرلەماڵ بون بەعس دو ئامانجی هەبوو یەکێکیان زۆرکردنی دەسەڵاتی خۆی دوەمیان کەمکردنەوەی بیری کوردایەتی و ئەو زوڵمە و ستەمەی کە دەیکرد تا ئەمانە چاوپۆشی لێبکەن وە بێ گومان هەردو ئامانجەکەی بەدیهات کەچی دوای ئەو هەمو نەهامەتیەی بەسەرخەڵکی کوردستاندا هاتوە تازە هاوشێوەی بەعس خەفیفە دروست دەکرێت تەنهاش لەشاری سلێمانی چونکە سلێمانی هیچ کات نەکەوتۆتە ژێر هەژمونی هیچ دەسەڵاتێک دەیانەوێ بەزۆری خەفیفە سلێمانیش دەستەمۆ بکەن هاوشێوەی شارەکانی تر لەکوردستان یاسا بونی نیە تەنها هێز دەور دەبینیت بۆ نمونە بزوتنەوەی گۆڕان خاوەنی ٢٤کورسی پەرلەمانی

کوردستانە یەکێتیش خاوەن هەژدە کورسیە هەموشمان دەزانین چۆن خاوەنی هەژدەیە کەچی پارتی حساب بۆ گۆڕان ناکات بەبێ یەکێتیش هیچی ب□ ناکرێت تەنها بەهۆی هێزی سەربازی یەکێتیەوەیە بۆیە دوبژاردە لەبەردەم خەڵکدایە یان دەبنە خەفیفە یان کام کێوەی بەرزە بیگرن خۆشی ئەم کارەش لەوەدایە باسی ڕیفراندۆمیش دەکەن ئەوانەی فەوجی خەفیفە دەکەنەوە دەڵێن کەرکوک کوردی نیە لەعیراقیش جیا نابینەوە کەواتە ئەم پێیی ناوترێت ڕیفراندۆم بەڵکو پێی دەوتریت گەوجاندن .

لە خانۆچکەکەی ماڵی پوورە خونچێمەوە بۆ کەلاوەکەی سەعیدییان

دەقی واڵا.
پێشەوا کاکەیی
—
کە ٩٢ لاپەڕە.
لە چاپخانەی کارۆ/ سلێمانی چاپ کراوە
لە سالێ ٢٠١٧
لەسەر ئەرکی خۆم.
....
ئەم کتێبە، لەسەر یەک بەبەتی درێژ قسە دەکات لەسەر ئەزموونی ئەم دووسالەی کوردستانی باشوور و ڕۆژاوا. ٢٠١٤ بۆ بەهاری ٢٠١٦
یازدە خوانی شاعیری تێدان.
کە تامی مەرگ دەگێڕمەوە. کارم لەسەر لەفسەفە و ئایینیی و سیاسیی کردووە، بە تامی شیعر.

دەنگێکی والآ
لە خانۆچکەکەی ماڵی پوورە خونچێمەوە،
بۆ
کەلاوەکەی سەعیبیان
پێشەوا کاکەیی
لە خانۆچکەکەی ماڵی پوورە خونچێمەوە، بۆ کەلاوەکەی سەعیبیان
پێشەوا کاکەیی
گەر لای ئێوە عەتر دروست بکەم،
مەلاقی سەر فریزووی حەوشەکەی ماڵێتان،
تێکەڵ بە هەناسەی پڕ غەمی
"مام ڕۆستەم"ی دراوسێتان دەکەم
ناهێڵم هیچ مارکەیەکی فەرەنسی
لە نێو کۆڵانەکانی باغ بێت.
دەنگێکی والآ